

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет медичний

Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії

**Силабус навчальної дисципліни
"ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ"**

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 30 годин, 1,0 кредити. Семестр: VI. 3 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії. Одеса, вул. Пастера 9, Багатопрофільний медичний центр №1 Одеського національного медичного університету, 1, 2 поверхи.
Викладач (-і)	Доценти: д. мед. н. Денис Себов Асистенти: д-р філ. Єгор Мазніченко, к. мед. н. Наталія Антіпова, к. мед. н. Алла Серебрякова, Денис Закритов.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Кравчук Ольга Євгенівна, завуч кафедри 063-365-98-41 Стоянова Валентина Миколаївна, лаборант кафедри 098-437-12-54; Олейник Степан Микитович, лаборант кафедри 067-698-78-50 E-mail: kafedrapvb@gmail.com Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber, Telegram (через створені у Viber, Telegram групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – вивчення навчального модуля дисципліни «Ендокринологія» є вивчення принципів діагностики та лікування захворювань ендокриної системи.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Перереквізити: базуються на вивченні студентами медичної біології, медичної та біологічної фізики (інструменталі методи дослідження), анатомії людини, фізіології, біоорганічної та біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, пропедевтики внутрішньої медицини, хірургії.

Постреквізити: медична біологія та біологічна фізика, анатомія та патологічна анатомія людини, фізіологія та патологічна фізіологія людини, фармакологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, внутрішні хвороби, загальна практика та сімейна медицина.

Мета дисципліни: опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань внутрішніх органів та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін, для досягнення основних кінцевих цілей, визначених у Стандарті підготовки спеціаліста за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Завданнями дисципліни:

1. проводити опитування і клінічне обстеження хворих із основними захворюваннями органів ендокринної системи та аналізувати їх результати;
2. визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
3. аналізувати типову клінічну картину, виявляти клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань органів ендокринної системи;
4. встановлювати попередній діагноз найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
5. призначати лабораторне та інструментальне обстеження хворих з найбільш поширеними захворюваннями ендокринної системи;
6. на підставі оцінки результатів лабораторного та інструментального обстеження, проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати та встановлювати клінічний діагноз найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
7. визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
8. визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
9. визначати принципи та характер лікування при лікуванні найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
10. призначати лікування, в тому числі прогноз-модифікуюча, найбільш поширених захворювань ендокринної системи та їх ускладнень;
11. визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на підставі діагнозу невідкладного стану;
12. проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених захворювань ендокринної системи;
13. оцінювати прогноз та працездатність хворих із найбільш поширеними захворюваннями ендокринної системи;
14. виконувати медичні маніпуляції;
15. вести медичну документацію;
16. дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- Найважливіші етіологічні і патогенетичні фактори формування патологічних процесів в організмі людини при захворюваннях органів ендокринної системи.
- Методичні основи клінічного обстеження хворого, схеми дослідження пацієнта і написання історії хвороби при захворюваннях ендокринної системи.
- Методичні основи опитування та фізикального обстеження хворого – огляду, пальпації, перкусії, аускультатії при захворюваннях ендокринної системи.

- Найважливіші симптоми та синдроми у клініці ендокринних захворювань та їх семіологічне тлумачення при захворюваннях ендокринної системи.
- Найважливіші зміни з боку ротової порожнини при найбільш поширених захворюваннях ендокринної системи.
- Клініко-діагностичні інтерпретації показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень при захворюваннях ендокринної системи.
- Основні принципи та методи профілактики при захворюваннях ендокринної системи.
- Основні принципи та методи лікування при захворюваннях ендокринної системи.

Вміти:

- Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати при захворюваннях ендокринної системи.
- Скласти план обстеження пацієнта при типовому перебігу найбільш поширених захворювань ендокринної системи.
- Аналізувати результати основних лабораторних і інструментальних методів дослідження при захворюваннях ендокринної системи.
- Визначати провідні симптоми та синдроми при захворюваннях ендокринної системи.
- Визначати найважливіші зміни з боку ротової порожнини при найбільш поширених захворюваннях ендокринної системи.
- Демонструвати вміння методично вірно викласти результати обстеження хворого у вигляді історії хвороби з обґрунтуванням діагнозу при захворюваннях ендокринної системи.
- Визначати план профілактичних заходів при захворюваннях ендокринної системи.
- Визначати план лікувальних заходів при захворюваннях ендокринної системи.
- Демонструвати вміння оцінки ефективності профілактичних та лікувальних заходів при захворюваннях ендокринної системи.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять (14 аудиторних годин); організації самостійної роботи здобувача (12 години), лекцій (4 години).

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, огляд пацієнта, маніпуляції за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1

Цукровий діабет

Тема 1. Цукровий діабет. Сучасна класифікація. Етіологія, патогенез, клініка. Національна програма «Цукровий діабет».

Визначення та сучасна класифікація цукрового діабету. Епідеміологія діабету в Україні і світі, прогноз захворюваності, поширеність цукрового діабету. Основні фактори ризику та механізми розвитку діабету 1 типу. Цукровий діабет тип 1: етіологія, патогенез. Клініка цукрового діабету. Основні клінічні симптоми цукрового діабету. Характеристика уражень внутрішніх органів за цукрового діабету. Типові зміни в ротовій порожнині. Діагностика цукрового діабету. Показання та правила проведення глікозотолерантного тесту. Діагностичне значення визначення глікованого гемоглобіну, С-пептиду, глюкозурії, кетонурії.

Тема 2. Цукровий діабет 2 тип. Клініка, діагностика, принципи лікування.

Хронічні ускладнення цукрового діабету. Невідкладні стани за цукрового діабету.

Основні фактори ризику та механізми розвитку діабету 2 типу. Етіологія і патогенез цукрового діабету. Цукровий діабет тип 2: роль генетичної схильності, ожиріння, зовнішніх факторів. Скарги, особливості огляду хворих та дані фізикального обстеження при діабеті 2 типу. Зміни зубо-щелепної системи та прояви на слизових оболонках. Принципи та основні методи профілактики цукрового діабету 2 типу.

Загальні принципи терапії цукрового діабету. Критерії компенсації вуглеводного обміну у хворих на ЦД типу. Інсулінотерапія. Режими інсулінотерапії: традиційна, інтенсифікована та помпова. Протоколи надання допомоги хворим на цукровий діабет типу 1.

Алгоритм лікування цукрового діабету 2 типу. Основні методи лікування цукрового діабету типу 2: раціональне харчування, дозоване фізичне навантаження, медикаментозна терапія, навчання хворого самоконтролю. Дієтотерапія цукрового діабету. Медикаментозна терапія: сенситайзери інсуліну (метформін, тiazолідіндіони), секретогоги інсуліну (похідні сульфонілсечовини, глініди), препарати інкретинового ряду (аналоги глюкагоноподібного пептиду 1 (ГПП-1), інгібітори дипептидилпептидази (ДПП – 4), інгібітори α -глюкозидази, гліфлозини (блокатори реабсорбції глюкози в нирках), інсулінотерапія. Протоколи надання медичної допомоги хворим на цукровий діабет типу 2.

Хронічні ускладнення цукрового діабету: етіопатогенез, класифікація, клініка, профілактика та лікування.

Найбільш часті коматозні стани при цукровому діабеті (гіперкетонемічна, гіпоглікемічна кома), механізм розвитку, клінічні прояви, невідкладна допомога (корекція глікемії, метаболічних порушень, гіпогідратації тканин), тактика «малих доз» інсуліну.

Змістовий модуль №2

Захворювання щитоподібної залози та прищитоподібних залоз

Тема 3. Захворювання щитоподібної залози. Гіпотиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці.

Основні етіологічні чинники ураження щитовидної залози. Гіпотиреоїдний синдром. Класифікація гіпотиреозу. Основні клінічні прояви гіпотиреозу, поняття про гіпотиреоїдну кому. Визначення поняття “йододефіцитні стани”. Прояви йодного дефіциту. Визначення розмірів щитоподібної залози. Поняття про простий нетоксичний та вузлові форми зоба. Вплив екзогенних чинників довкілля та техногенних катастроф на стан щитоподібної залози та поширеність її патології. Значення вживання йодованої солі у профілактиці йододефіцитних захворювань.

Тема 4. Захворювання щитоподібної залози. Гіпертиреоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці.

Основні етіологічні чинники ураження щитовидної залози. Гіпертиреоїдний синдром при захворюваннях щитовидної залози. Дифузний токсичний зоб. Основні скарги хворого, результати фізикального, інструментального та лабораторного обстеження. Поняття про тиреотоксичний криз. Механізм розвитку, клінічні прояви, невідкладна допомога (тиреостатики, бета-блокатори, інфузійна терапія, профілактика судинно-серцевих ускладнень).

Тема 5. Захворювання прищитоподібних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці.

Основні етіологічні чинники ураження паращитовидних залоз. Синдром гіпаратиреозу, та гіперпаратиреозу. Гіпаратиреоз, етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Гіпаратиреоз на фоні аутоімунних поліендокринопатій. Субклінічний. Лікування гіпаратиреозу.

Гіперпаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка, клінічні форми гіперпаратиреозу. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Медикаментозна терапія.

Змістовий модуль №3 Захворювання надниркових залоз та гіпофіза

Тема 6. Захворювання надниркових залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та принципи лікування. Роль стоматолога у профілактиці.

Основні гормони кори та мозкового шару надниркових залоз. Основні етіологічні чинники ураження надниркових залоз. Класифікація захворювань надниркових залоз. Визначення поняття, поширеність гострої та хронічної недостатності кори надниркових залоз. Хронічна недостатність надниркових залоз (хвороба Аддісона). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність надниркових залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Класифікація пухлин надниркових залоз. Синдром Іценка-Кушінга. Клініка, діагностика та диференціальна діагностика, лікування. Первинний гіперальдостеронізм (синдром Кона). Клініка, діагностика та диференціальна діагностика, лікування. Феохромоцитома. Клініка, діагностика та диференціальна діагностика, лікування.

Тема 7. Хвороби гіпофіза. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика та принципи лікування. Залік.

Основні етіологічні чинники ураження гіпоталамо-гіпофізарної системи. Класифікація захворювань гіпофізу. Клініка, діагностика, лікування, профілактика захворювань гіпофізу.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

Основна література:

1. Внутрішні хвороби : навчальний посібник / О. О. Якименко, В. В. Клочко, О. Є. Кравчук та ін. ; за ред. проф. О. О. Якименко. — 2-ге вид., виправл. та доп. — Одеса : ОНМедУ, 2023. — 436 с.
2. Ендокринологія у стоматологічній практиці : навч. посіб. [для студентів вищих навч. закладів МОЗ України] / за ред. Л. Є. Бобирьової, А. К. Ніколішина ; Л. Є. Бобирьова, В. М. Бобирьов, Л. П. Гордієнко [та ін.] ; МОЗ України, УМСА. – Полтава : Видавець Говоров С. В., 2021. – 176 с.
3. Передерий В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини в 3х томах. Посібник. Вінниця. Нова книга. 2018.- 784с.
4. Davidson's Principles and Practice of Medicine 23rd Edition. Editors: Stuart Ralston, Ian Penman, Mark Strachan Richard Hobson. Elsevier. - 2018. – 1440 p.
5. Endocrinology: textbook /Ed. by prof. Petro M. Bodnar.- 4th ed. updated – Vinnitsa: Nova

Книга, 2017. – 328 р.

Додаткова:

1. Ендокринологія: підручник для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / [П. М. Боднар, Г. П. Михальчишин, Ю. І. Комісаренко та ін.] ; за ред. П. М. Боднара ; Нац. акад. мед. наук України. - 4-ге вид., оновлене та допов. - Вінниця : Нова книга, 2017. - 500 с. : іл. 2.
2. Стандарти надання медичної допомоги хворим з патологічними станами щитоподібної та прищитоподібних залоз в умовах дії негативних чинників довкілля (видання третє, розширене) / За ред. О.В. Камінського. – Харків: «Юрайт», 2017. – 312 с.
3. Наказ МОЗ України від 29.12.2014 №1021 «Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих».
4. Macleod's Clinical Examination / Ed. G.Douglas, F.Nicol, C.Robertson.– 13th ed.– Elsevier. 2013. – 471 p.
5. Bates' Guide to Physical Examination and History Taking /Ed. Lynn S. Bickley, Peter G. Szilagyі. – Wolters Kluwer, 2017. – 1066 p.
6. Harrison's Endocrinology. Ed. by J. Larry Jameson, Mc Graw – Hill., New York, Chicago, Toronto. e.a. 4rd edition, 2016. - 608 p.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / American Medical Association
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk> – Британська медична асоціація
6. www.gmc-uk.org - General Medical Council (GMC)
7. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація
8. <https://onmedu.edu.ua/> - Одеський національний медичний університет
9. <https://onmedu.edu.ua/kafedra/propedevtiki-vnutrishnih-hvorob-ta-terapii/> - Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії Одеського національного медичного університету

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання практичних навичок, рівень володіння теоретичними знаннями, здасть аналізувати отриманні результати обстеження пацієнта оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок

- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

3. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:

- методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом та його батьками, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувачів вищої освіти вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувачів вищої освіти добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувачів вищої освіти недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувачів вищої освіти не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета: забезпечення підготовки студента до професійної діяльності з проведення проведення збору анамнезу, фізикального огляду та діагностики пацієнта з захворюваннями органів ендокринної системи.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок: проведення опитування та фізикального обстеження хворих, аналізу їх результатів у пацієнта з захворюваннями органів ендокринної системи.

2. Опанування вмінням аналізу результатів основних лабораторних та інструментальних методів дослідження, визначення провідних симптомів та синдромів у пацієнта з захворюваннями органів ендокринної системи.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента відповідають загальним критеріям оцінювання, строки здачі завдань згідно тематичного плану "Самостійної роботи студента" останнє заняття напередодні залікового заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, фонендоскоп.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.